

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 9 augusti 1914 kl. 8 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 7 i anledning av andra kammarens beslut rörande dels en inom andra kammaren av herr Palmstierna väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t, angående åtgärder för beredande av bättre vård i vissa fall åt barnsängskvinnor jämte nyfödda barn, dels första kammarens beslut i fråga om en inom kammaren väckt motion av herr Steffen i samma ämne.

I anledning av en inom första kammaren av herr Steffen väckt motion, nr 80, har kammaren på hemställan av utskottet för sin del beslutat, «att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t, i sammanhang med pågående utredning angående införande av obligatorisk sjukförsäkring, jämväl ville föranstalta om utredning, huruvida och i så fall vilka åtgärder böra vidtagas för att i huvudsaklig överensstämmelse med vad här ovan yttrats dels tillförsäkra mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn den vård vid förlossningar i hemmet, som dessa till befordrande av släktets sundhet och hälsa behöva, dels i övrigt bereda mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn tillfälle att vid tiden omkring förlossningen i händelse av behov erhålla tjänlig vård utom hemmet å för ändamålet anordnad plats».

Första kammarens beslut i anledning av herr Steffens motion.

Sedan detta beslut genom protokollsutdrag delgivits andra kammaren, som hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott, har nämnda utskott i sammanhang härmed upptagit till förberedande behandling en jämväl till utskottet remitterad inom andra kammaren väckt motion, nr 168. I denna motion har friherre Palmstierna hemställt, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en utredning

Friherre Palmstiernas motion.

angående vilka åtgärder, som från det allmännas sida böra vidtagas för att i huvudsaklig överensstämmelse med vad här ovan yttrats, *dels* i tätare bebyggda orter, industrisamhällen och dylikt, bereda mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn tillfälle att vid tiden omkring förlossningen erhålla tjänlig och kostnadsfri vård *utom hemmet* å för ändamålet anordnad plats, *dels* i övrigt genom direkt understöd, utgående såsom ersättning för direkta omkostnader vid förlossningar i hemmet — för barnmorska m. m. — tillförsäkra mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn den vård, som dessa till befordrande av släktets sundhet och hälsa behöva.»

*Andra
kammarens
utskott.*

Andra kammarens utskott tillstyrkte i sitt utlåtande bifall till första kammarens beslut. Vid utlåtandet hade emellertid fogats en av herrar *Kant* m. fl. avgiven reservation, enligt vilken utskottets utlåtande bort erhålla i huvudsak följande innehåll:

»I motiven till denna motion pekar motionären huvudsakligen på två vägar för ernående av den äskade bättre vården av mindre bemedlade barnsängskvinnor och deras nyfödda barn, nämligen 1) anordnande av förlossningsanstalter och mindre barnbörds hem i större antal än som nu förefinnes, och 2) vidtagande av åtgärder för beredande i större utsträckning än nu är fallet av effektiv barnmorskehjälp vid förlossning, varjämte i ett över motionen avgivet yttrande framhållits behovet, särskilt i de fattigare hemmen, av biträde även efter förlossningen genom så kallade hemsköterskor.

Alla de sålunda föreslagna åtgärderna äro uppenbarligen av medicinsk natur.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 80, har emellertid herr Steffen hemställt, att samma utredning, som herr Palmstierna i sin motion påyrkat, måtte verkställas i sammanhang med pågående utredning angående införande av obligatorisk sjukförsäkring. Denna motion har av första kammaren bifallits.

Skulle nu andra kammaren biträda detta första kammarens beslut oförändrat, skulle följden härav bliva den, att riksdagen skreve till Kungl. Maj:t och begärde en utredning i enlighet med den av herr Steffen gjorda framställningen. Då denna skrivelse ankomme till Kungl. Maj:t, hade, vid det förhållandet att riksdagen hemställt, att den äskade utredningen skulle ske i sammanhang med pågående utredning angående införande av obligatorisk sjukförsäkring, Kungl. Maj:t intet annat att göra än att remittera skrivelsen till socialstyrelsen, vilken styrelse har sist berörda utredning om händer.

Då emellertid, såsom ovan framhållits, här är fråga om vidtagande

av åtgärder av rent medicinsk natur, samt vad herr Palmstierna i förevarande hänseende föreslagit ej kan sägas tänga sjukförsäkringen och därigenom socialstyrelsen på annat sätt, än att de föreslagna åtgärderna kunna medverka till att förebygga en barnamoderns nedbrytande av en i följd av vanskötsel vid förlossningstillfället eventuellt uppkommen sjukdom, kan utskottet ej annat än anse det mindre lämpligt att överlämna detta ärendes förberedande behandling till socialstyrelsen, inom vars verksamhetsområde ärendet ej faller. Skall ärendet för utredning överlämnas till något statens organ, skall detta givetvis vara medicinalstyrelsen.

Skall frågan däremot, på sätt herr Steffen och första kammaren ansett bliva föremål för förberedande behandling i sammanhang med utredningen angående införande av obligatorisk sjukförsäkring, kan, enligt utskottets förmenande, denna utredning ej lämpligen verkställas av någon statsmyndighet, utan bör i sådant fall detta ärende i hela dess vidd för utredning överlämnas åt en för ändamålet särskilt tillsatt kommitté, i vilken såväl medicinska auktoriteter som sakkunniga på det försäkringstekniska området böra vara representerade.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att utskottet helst velat hemställa om bifall till herr Palmstiernas motion oförändrad. Då emellertid ringa utsikt lär förefinnas att förmå första kammaren att frångå sitt i ärendet fattade beslut, vill utskottet allenast förorda en mindre jämkning i detta beslut, en jämkning, som ingalunda innebär, att första kammaren skulle upphäva sitt redan fattade beslut i ämnet, men som dock skulle möjliggöra för Kungl. Maj:t att, om så ansåges lämpligt, lägga utredningen efter en annan linje än den, som herr Steffen utstakat.

Utskottet får för den skull hemställa,

a) att andra kammaren behagade på det sätt biträda första kammarens i förevarande ärende fattade beslut, att andra kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t — *antingen* i sammanhang med pågående utredning angående införande av obligatorisk sjukförsäkring *eller* oberoende därav — jämväl ville föranstalta om utredning, huruvida och i så fall vilka åtgärder böra vidtagas för att i huvudsaklig överensstämmelse med vad här ovan yttrats dels tillförsäkra mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn den vård vid förlossningar *i hemmet*, som dessa till befordrande av släktets sundhet och hälsa behöva, dels i övrigt bereda mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn tillfälle att vid tiden omkring förlossningen i händelse av behov erhålla tjänlig vård *utom hemmet* å för ändamålet anordnad plats;

b) att herr Palmstiernas motion, nr 168, må anses genom vad utskottet i mom. a) hemställt besvarad.»

*Andra
kammarens
beslut.*

Andra kammaren biföll, vad reservanterna sålunda hemställt.

Ärendet har härefter delgivits första kammaren, som remitterat det till behandling av dess andra tillfälliga utskott.

Utskottet.

Med vidhållande av de skäl, utskottet i sitt utlåtande nr 1 anført och under hänvisning till socialstyrelsens yttrande i ärendet vill utskottet betona, att det *icke* är den »rent medicinska» sidan av saken, utan dess *ekonomiska* och *organisatoriska* innebörd, som utgör den egentliga svårigheten vid problemets lösning, samt att denna senare uppenbarligen ej kan tänkas bli förd till ett lyckligt slut annorledes än i sammanhang med de åtgärder, som kunna komma att vidtagas jämsides med införandet av obligatorisk sjukförsäkring.

Då utskottet emellertid anser det vara angeläget, att riksdagen redan nu genom ett positivt beslut främjar den viktiga frågans lösning, och då det av andra kammaren fattade beslutet — såsom i motiveringen därtill säges — »ingalunda innebär, att första kammaren skulle upphäva sitt redan fattade beslut i ämnet», samt det dessutom torde vara otvivelaktigt, att Kungl. Maj:t skall på det ur sakliga synpunkter lämpligaste sättet anordna den ifrågasatta utredningen, vill utskottet hemställa,

att första kammaren ville med ändring av sitt beslut i frågan biträda andra kammarens under a) här ovan angivna i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 10 augusti 1914.

På utskottets vägnar:

FABIAN DE GEER.

Vid detta ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit herrar: friherre Fabian de Geer, Danström, Rosén, greve Spens och Klefbeck.